

אותה האדרת רק בשינוי הגברת: נחש חדש במאורות הטרור

משטרת גרמניה פשטה על בתייהם של ארבעה גברים הקשורים לארגון החדש שביצע את הפיגוע הקטלני בוונה

ח'ליפות חדשה בחליפה ישנה

למרות ימי הקורונה הסוערים הטרור האסלאמי באירופה לא נח לרגע ■ סדרת הפיגועים בצרפת ובאוסטריה בשבועות האחרונים מוכיחים כי הטרור לא מתכוון לרגע להניח את הנשק ■ מי שהפעם עומד בחזית הטרור הוא ארגון שהיה כמעט ולא מוכר עד היום בשם "חיזב אל תחריר" שהאידיאולוגיה המסוכנת שלו שואפת לנפץ סדרי עולם, לבטל את הממשלות והמדינות ולהחזיר את האסלאם לימי קדמותו ושם לכונן את הח'ליפות החדשה ■ מהו הארגון החדש? איך הוא הצליח לצבור כ"כ הרבה אוהדים? ואיך דווקא בישראל הוא עדיין לא הוצא אל מחוץ לחוק? ■ ד"ש מדאעש

בבדידות, מוצאים יותר עניין דווקא בהשתייכות לחיזב אל תחריר' שכן זה נתן להם מענה רעיוני לאידיאולוגיה האסלאמית שלהם".

ואיך הם מעבירים את המסרים שלהם? ד"ר קורן: "כאמור מסגד 'אל אקצה' נותן במה מכובדת להטפות הקיצוניות של 'חיזב אל תחריר'. היה ניתן לראות את זה דווקא בעקבות האירועים האחרונים איך שהמטיפים גידפו בחריפות את מה שהם כינו כ'השתוללות הצרפתית'. אולי זו הסיבה שיש להם חברים רבים דווקא בירושלים המזרחית ובחברון. כמוכן שכיום הרשת המקוונת היא כלי התקשורת העיקרי והמרכזי שדרכו מועברת ההטפה הזו למאות אלפי מאמינים ברחבי העולם".

הוצאת הארגון מחוץ לחוק

למרות השנים הרבות מאז נוסד "חיזב אל תחריר", מ-1963, בעצם שנה אחת לפני שנוסד ארגון אש"ף, הפעילות שלו עדיין לא נאסרה בישראל. גם מדינות אירופה השונות נמנעו עד היום מלעצור את הפעילות הזו. דווקא מדינות ערב שהם בעצם המאוימות הראשיות מהאידיאולוגיה של הארגון היו הראשונות להגדירו כארגון טרור ולהוציאו מחוץ לחוק. בשנים האחרונות גם גרמניה התעוררה ובעקבות מידע כי מוחמד עטא מי שמכונה "המוח" מאחורי הפיגועים הגדולים של 11 בספטמבר בארה"ב הושפע מהאידיאולוגיה של הארגון, החליטה אף היא להוציאו מחוץ לחוק. בכלל מומחים מערביים סבורים כי "חיזב אל תחריר" הוא זה שהכשיר את הדרך ל"אל קעידה" לטפח את האידיאולוגיה הרצחנית שלו.

דווקא בישראל, למרות ניסיון אחד ב-2016 של המשרד לביטחון פנים להוציא את הארגון מחוץ לחוק, הניסיון נתקל בהתנגדות של השב"כ ונבלם בסופו של דבר. לטענת אנשי השב"כ היכולת של זרועות הביטחון להתחקות אחר הארגון ולנטר את הפעילות העוינת שלו מתאפשרת יותר כאשר הארגון פועל בגלוי, מה שלא יתאפשר אם הוא יוצא מחוץ לחוק ואז הם יעבירו את כל הפעילות שלהם לחשאית, מה שיקשה כאמור על האכיפה.

ד"ר קורן מעריך כי בעקבות ההתפתחויות החדשות יהיו הרבה גורמים שידחפו כעת להוציא את "חיזב אל תחריר" אל מחוץ לחוק, גם בישראל. אבל גם אם זה יקרה, חשוב להבין שהפעילות כנגד הארגון מסובכת ולא פשוטה בכלל, שכן קשה ביותר לשלוט על המחשבות והרעיונות של המאמינים, ולכן קשה יותר להכות בהם בפרט כשמדובר ברשת פזורה של אנשים הנהנים מחופש פעולה ובאופן רשמי קוראים "לא לאלימות".

מעבר לכך מה שמטריד כמוכן זה הפעילות הגלויה וההטפה המבוצעת על ידיהם דווקא מתוך ירושלים היישר לכל העולם, מה שניתן לומר שיש כאן "תוצרת כחול לבן" של ארגון טרור. במשטרה לא יודעים לענות על השאלה הזו וסביר להניח שהשאלה הזו תמשיך להטריד בקרוב את זרועות הביטחון.

למגוון הדעות והרעיונות וכמי שלא עצרה את אותו חופש ביטוי גם כשהגיע למקומות יותר קיצוניים, ברגע שאותו חופש ביטוי הופנה כנגד המערכות והסמלים של האסלאם ואולי דווקא כנגד הרעיון של מנהיג האסלאם כמנהיג מדינה וח'ליפות, דווקא אז זה עורר את אחד מאלו המזוהים עם "חיזב אל תחריר", שכן האיורים האלו פגעו בבסיס הרעיון של הארגון, ואז גם בלי שמישהו הורה לו או הדריך אותו הוא קם ועשה את מה שעשה, כי מבחינתו כנגד הסדר המערבי המדינתי של העולם צריך להגיב בדחיה ואפילו בפיגוע ורצח".

האם מדובר בארגון מסודר עם היררכיה ברורה? ד"ר קורן: "גם בזה 'חיזב אל תחריר' שונים מיתר הארגונים המסודרים. אם התרגלנו לראות באזור שלנו ארגונים כמו החמאס וחיזבאללה שפועלים כבר כעת כמדינה קטנה, ויש להם צבא מסודר עם יחידות, מפקדים והיררכיה ארגונית, או אפילו אל קעידה ודאעש שנחשבים מסודרים עם חברים רשומים ותאי טרור עם מפקדים וחיילים, הרי שכאן מדובר יותר בארגון 'רעיוני' והאנשים שמזדהים איתו אפילו אינם צריכים להיות חברים באופן רשמי בארגון".

"יש אמנם לארגון מנהיגים פוליטיים וחלקם הגדול יושב למרבה הצער דווקא בירושלים שלהם הם מבצעים דווקא ממסגד 'אל אקצה', ויש שם כאלו המכונים 'אמיר' שהם מובילים את הפעילות, אך עדיין הם אינם מתיימרים לעמוד בבוא העת בראש הח'ליפות כאשר היא תקום". וכך בשונה מיתר הארגונים שמטיפים באופן רשמי לאלימות כנגד מי שהם מכנים כופרים, אצל "חיזב אל תחריר" הפסק הדתי שלהם מה שמכונה "דעווה" מורה כרגע להטיף כנגד כל המוסכמות והמדינות, כך שאין צורך במפקדים או במנהיגים או אפילו בארגון מסודר, ואולי דווקא בשל כך הרעיון שלהם קונה שביטה ומתפשט יותר ויותר בקרב מוסלמים רבים שלא מרגישים שום מחויבות בכך שהם חברים בארגון ומספיקה להם ההזדהות הרעיונית איתו.

יש פרופיל מסוים לחברי הארגון הזה? ד"ר קורן: "אין משהו ספציפי שניתן להצביע עליו, אבל בעיקר מדובר בכאלו שהתאכזבו מהכיוון ששאר הארגונים הלכו אליו. האלפים הרבים כאן בישראל מזוהים עם 'חיזב אל תחריר' נמצאים שם בעיקר מפני שהם התאכזבו מהתנועות הפוליטיות כמו הפת"ח והחמאס שמובילים אותם לכיוון לאומי יותר של הקמת מדינה, שזה בדיוק ההיפך מהרעיון המרכזי שלהם לחזור לח'ליפות הישנה של פעם ללא מדינות וארגונים שונים".

בנוסף, דווקא מהגרים באירופה שחיים "יש תודעה ברורה של זהו בדיוק העניין ואולי הערמומיות של הארגון הזה, כי אם תחפש בכל הפעילות הענפה שלהם לא תמצא בשום מקום קריאה מפורשת לאלימות. הם צועדים כל הזמן על הגבול האפור. אבל מה שכן יש שם, זו הטפה דתית קיצונית מאסיבית ועקבית כזו שמעודדת את העת את חברי הארגון לדגול באידיאולוגיה הזו".

"המעבר הזה שבין העידוד לביטול המוסכמות הישנות, לביטול המושג של מדינות וממשלות לבין האפשרות שמישהו יקום ויעשה מעשה על דעת עצמו ויבצע פיגוע טרור הוא מאוד דק. אז מבצעי הפיגועים האחרונים לבצע את זממם, אך ההשראה שהם שאבו מהאידיאולוגיה הקנאית שהוחדרה להם במשך השנים הביאה אותם לקום ולעשות מעשה". מה שאולי מקשה יותר על הפניית אצבע מאשימה כלפי מישהו מסוים? ד"ר קורן: "זה בדיוק חלק מהעניין, שכן אין ראיות מוכחות לכך שהמטיפים של 'חיזב אל תחריר' מעודדים לאלימות וטרור, והם בעצם מצליחים להמשיך וללכת על הגבול האפור הזה, אך מצד שני ההטפות שלהם נותנות השראה למאמינים לפעול על דעת עצמם".

ל"יתד נאמן" ד"ר דוד קורן מומחה לאסלאם וחוקר במכון ירושלים לאסטרטגיה ולביטחון. "מבחינתם כל החלוקה של לאומים ומדינות על פי מוצא אתני או על פי השתייכות דתית ושבטית פטול מעיקרו, והם בעצם קוראים לכל מיליוני המוסלמים ברחבי העולם להתנתק ממדינות הלאום שלהם ולשאוף לחזור חזרה אלפי שנים לתחילת האסלאם שאז כל המוסלמים בעולם התאחדו תחת אמונה ואידיאולוגיה אחת".

"זו גם הסיבה שכרגע מבחינתם אין איזה מנהיג או ח'ליף שאמור לעמוד בראש המדינה או הארגון, כמו שקורה ביתר הארגונים המוסלמים הרדיקליים ואחרים. מבחינתם יש כעת את המטרה העליונה כאמור להתנתק מדינות הלאום, למוטט את המחויבויות הישנות ולחזור לסדר העולמי הישן, כשהי יקרה תוקם הח'ליפות החדשה שתאגד תחתיה את כלל המאמינים".

איפה נכנס כאן העידוד לטרור או הקריאה לאלימות?

ד"ר קורן: "זה בדיוק העניין ואולי הערמומיות של הארגון הזה, כי אם תחפש בכל הפעילות הענפה שלהם לא תמצא בשום מקום קריאה מפורשת לאלימות. הם צועדים כל הזמן על הגבול האפור. אבל מה שכן יש שם, זו הטפה דתית קיצונית מאסיבית ועקבית כזו שמעודדת את העת את חברי הארגון לדגול באידיאולוגיה הזו".

"המעבר הזה שבין העידוד לביטול המוסכמות הישנות, לביטול המושג של מדינות וממשלות לבין האפשרות שמישהו יקום ויעשה מעשה על דעת עצמו ויבצע פיגוע טרור הוא מאוד דק. אז מבצעי הפיגועים האחרונים לבצע את זממם, אך ההשראה שהם שאבו מהאידיאולוגיה הקנאית שהוחדרה להם במשך השנים הביאה אותם לקום ולעשות מעשה".

מה שאולי מקשה יותר על הפניית אצבע מאשימה כלפי מישהו מסוים?

ד"ר קורן: "זה בדיוק חלק מהעניין, שכן אין ראיות מוכחות לכך שהמטיפים של 'חיזב אל תחריר' מעודדים לאלימות וטרור, והם בעצם מצליחים להמשיך וללכת על הגבול האפור הזה, אך מצד שני ההטפות שלהם נותנות השראה למאמינים לפעול על דעת עצמם".

"ואולי זו גם בדיוק הסכנה שיש בפעילות שלהם, שכן ברגע שההטפות שלהם ממשיכות, אזי פעילים נוספים עלולים לקבל השראה מכך ולחקות את מבצעי הפיגועים האחרונים חלילה".

חופש הביטוי שהביא לאסון

"הדוגמה של צרפת מלמדת מאוד על כך, שכן צרפת כמי שמובילה ודוגלת בחופש הביטוי

משה ברקאי

מי שחשב כי בחסות נגיף הקורונה המכה במלוא העוצמה ברחבי אירופה ינחו פעילי הטרור האסלאמי על זרי הדפנה ויחדלו מהפעילות העוינת שלהם ולו לזמן קצר, הרי שהאירועים האחרונים בצרפת ובאוסטריה הוכיחו כי לא רק שראשי הנחש אינם נחים לרגע אלא אף בימים אלו כשעני כל המנהיגים בעולם צופות בדאגה לגורל החולים והנרבקים, אצל חיות האדם, עולם כמנהגו נוהג ומבחינתם הם משרדים "עסקים כרגיל".

הפיגוע האכזרי בצרפת בו קופד פתיל חייו של מורה בבית הספר ע"י פעילי טרור אכזרים חשף בפני העולם את שמו של ארגון שעד היום היה כמעט בלתי מוכר ופעל מתחת לרדאר וכעת התגלה במלוא עליבותו ואכזריותו. "חיזב אל תחריר" אמנם לא לקח באופן רשמי חסות או אחריות על המעשה הנפשע וכן על הפיגוע בווינה כמה ימים לאחר מיכן, אך מבחינה יותר מעמיקה הוברר כי מבצעי הפיגועים בשני המקומות מזוהים עמוק מאוד עם האידיאולוגיה מבית המדרש של "חיזב אל תחריר".

רצף האירועים האחרונים הדליק נורה אדומה בקרב מקבלי ההחלטות, שכן עד היום כמעט ולא ניתן היה לייחס לפעילי הארגון פעולות טרור אלא בעיקר הטפה רדיקלית קיצונית כנגד ממשלות העולם, וכעת המעבר מדיבורים למעשים מדיאג מאוד, שכן עם הרעיון המרכזי העומד בבסיס האידיאולוגיה של "חיזב אל תחריר" מזוהים יותר ויותר מוסלמים ברחבי העולם. לפי ההערכות מדובר ביותר ממיליון איש וכעת חסר רק שמאמינים נוספים יחליטו לחקות את המעשים הללו ויתחילו לבצע פעולות טרור נוספות חלילה. הדאגה היותר גדולה היא מכיוון שרפוס הפעולה של פעילי הארגון מזכיר את דפוסי הפעולה של ארגונים קיצוניים אחרים כדוגמת "אל קעידה" ו"דאעש", עד כדי כך שיש מי שחושש כי הולכת לקום כאן ח'ליפות חדשה של ממש שתסחף אחריה מיליוני מאמינים נוספים, מה שעלול להביא בעקבותיו גל של פיגועי טרור חדישים חלילה מהסוג שטרם הכרנו.

נועלים גדולות משל דאעש

אלא שבכל זאת ככל הנראה ישנם הבדלים מהותיים בין ארגונים אלו שהובילו את מפת הטרור העולמי בשנים האחרונות לבין "חיזב אל תחריר". הבדלים שאולי יסיבירו לנו מדוע עד היום נמנעו רבים מלהגדיר את הארגון הזה כארגון טרור לכל דבר. "הרעיון העומד בבסיס של 'חיזב אל תחריר' הוא בעצם הפרדה מוחלטת בין הקולקטיב של האסלאם והדת, מהלאום המדינתי", מסביר